

HELT SIKKERT FYRET

På Teater Momentum i Odense bliver tre skuespillere og en instruktør helt sikkert fyret til foråret, når sæsonen er slut. Her skal konstant udskiftning nemlig sikre fornyelse og nybrud.

TEATER HYRER ANMELDERE

Betty Nansen Teatret vil sætte meningerne om teater fri, så anmelderne ikke har monopol. Teatret har hyret både almindelige mennesker og professionelle som anmeldere.

KUNST OG INKLUSION

Kunstnernes Inklusionserklæring, som er udarbejdet af en række fagforbund inden for kulturlivet, er nu vedtaget og trykt af bl.a. DSF. Få den som mini-plakat på midtersiderne.

SEPTEMBER 2009 #07

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

EGNSTEATRE MED SKINDET PÅ NÆSEN

MANGE FORHANDLINGER HAR VÆRET HÅRDE

FORLIST FORHANDLING GAV EFTERVEER

Få bedre råd

Tegner du en
Studieforsikring,
donerer RUNA 100 kr.*
til Julemærkefonden,
der driver
Julemærkehjemmene

Med en Studieforsikring i RUNA er du sikret til lav pris

Studieforsikringen omfatter

- Indboforsikring
- Rejseforsikring Verden
inkl. afbestillingsforsikring
- Ulykkesforsikring

Prisen for Studieforsikringen er 328-424 kr. pr. kvartal
(indeks 2009) alt efter, hvor du bor.
Spar 8 % ved at betale én gang om året.

> Har du en Studieforsikring i RUNA, kan du få 25 % studierabat på Bil-, Motorcykel- og Knallertforsikring <

RUNA FORSIKRING A/S

www.runa.dk - Tlf.: 3332 2200

* RUNA donerer i perioden 1. august 2009 til og med 31. december 2009,
100 kr. for hver Studieforsikring, der bliver tegnet i RUNA

SEP 09:

EGNSTEATRENE ANNO 2009

Kommunerne har vist stor velvilje og de teatre, der har forhandlet efter den nedsatte refusion fra staten, har stort set fået samme tilskud som sidst. Men forhandlingerne har været hårde, og flere teatre er varslet nedskæringer. **s. 4**

FORHANDLING GAV EFTERVEER

En forhandling, hvor parterne måtte gå fra hinanden, har givet efterveer i offentligheden og i forhold til arbejdslivet for Iben Hjejle. Hun mener, at skuespilleren ofte kommer til at fremstå som den skyldige, når han eller hun må pilles af plakaten, fordi parterne ikke kan blive enige. **s. 8**

TEATRETS JÆGERSOLDATER

Momentum i Odense er blevet betegnet som dansk teaters jægersoldat-uddannelse. På ni måneder skal tre skuespillere og en kunstnerisk leder skabe tre forestillinger og løse en række bundne opgaver. Bagefter bliver de stensikkert fyret. **s. 12**

HVEM KAN ANMELDE TEATER?

Betty Nansen Teatret hyrer selv anmeldere – både lægfolk og professionelle. Og på nettet dukker en række sites op, hvor alle kan anmelde. Læs tema om anmelderi i opbrud. **s. 18**

SKUESPILLER PÅ ARBEJDE

Ny bog om skuespillerens arbejde gennemgår en række skuespilteknikker og kobler dem til interview med skuespillere, der fortæller om konkrete projekter, hvor de har brugt teknikkerne. Deltag også i en konkurrence om fem eksemplarer af bogen. **s. 22**

DE FØRSTE 100 DAGE

Formand Katja Holm fortæller i lederen om nogle af de opgaver, hun har brugt sine første 100 dage i formandsstolen på. **s. 31**

EGNSTEATRE MED SKINDET PÅ NÆSEN

SELV OM DET INDTIL VIDERE ER LYKKEDES EN RÆKKE EGNSTEATRE AT FÅ KOMMUNERNE TIL AT DÆKKE HULLET EFTER STATEN OG DEN LAVERE REFUSION HERFRA, ER TEATRENE FORTSAT BEKYMREDE FOR ØKONOMISK USIKKERHED OG UDHULING.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Fra Team Teatrets 'DET LILLE HUS', med Marie Vestergård Jacobsen og Ditte Rønn-Poulsen. Foto: Steen Jøker Dohn

Landets kommuner har strakt sig langt for at bevare egnsteatrenes kvalitet. I hvert fald indtil videre. Det viser en rundringning til langt de fleste af landets egnsteatre, som Dansk Skuespillerforbund foretog før sommerferien.

De egnsteatre, der har forhandlet kontrakt med kommunen, efter at staten har indført en ramme og dermed en fælles pose penge til deling for teatrene, er landet på samme budget som i sidste kontraktperiode, når man tager højde for fremskrivning af tilskudsbeløbene. Nogle få teatre har fået forøget deres budget, og en gruppe teatre er blevet varslet en nedskæring, når de skal forhandle næste gang.

DSF's rundringning viser, at det mange steder har været svære forhandlinger, hvor kommuner har slået sig i tøjet, fordi de i fire år skal leve med usikkerheden omkring, hvor meget de kan få i refusion fra staten.

"Det er glædeligt, at det indtil nu er lykkedes en række teatre at holde skindet på næsen. Men teatrene fortæller også, at det for mange har været svære forhandlinger. Og de er

meget usikre på, om kommunerne i længden har økonomi til at sikre dem det nuværende tilskud," siger formand for DSF Katja Holm og tilføjer:

"Og så kan man jo diskutere, om status quo er godt nok, hvis teatrene skal udvikle sig. Hvis kommunernes penge skal bruges til at fylde hullet efter staten, så bliver det sværere at finde penge til udvikling, udvidelser og alt det, der sikrer, at der også i fremtiden kan ses teater af høj kvalitet over hele landet."

EKSTRAREGNING TIL KOMMUNEN

På Randers Egnsteater ser teaterleder Peter Westphael også med bekymring på egnsteatrenes generelle fremtid.

"Usikkerheden og udhulingen af økonomien er det store problem ved den nuværende ordning. Kommunerne ved jo ikke, hvor meget, de skal finde fra år til år. De ved ikke, om der starter en række nye egnsteatre andre steder i landet og så ryger refusionen yderligere ned. Staten har jo bare flyttet den

økonomiske usikkerhed over på kommunerne," siger han.

Han var medlem af det egnsteaterudvalg, der i 2006 kom med en betænkning om området. Og dengang gik han kun ind i arbejdet, fordi han blev lovet, at der ikke ville blive tale om en rammestyring.

"Og så kom den alligevel bagefter! Det er jo helt bagvendt. Hvis man vidste, at der skulle indføres en ramme, så skulle vi jo have diskuteret en masse andre ting i det udvalg, f.eks. hvordan vi undgår en økonomisk udhuling af egnsteatrene."

Randers Egnsteater har regnet ud, at hvis refusionen er 37 procent, som det nu er meldt ud for 2010, vil det koste kommunen en lille mio. kr. ekstra, hvis de skal bevare egnsteatrets nuværende drift medregnet en fireprocents indeksregulering.

"Det er da mange penge, de skal ud og finde. Jeg håber, at de kan og vil – også når vi skal genforhandle kontrakten – men jeg ved det jo ikke. Og jeg kan godt forstå, at det er svært for dem, når de ikke ved, hvad de så skal finde året efter og året efter igen."

I Herning er Team Teatrets økonomi igennem de seneste fire år blevet mærkbart udhulet, fordi teatrets kontrakt kun opererer med 2,5 procent i pristalsregulering af tilskuddene. Sammen med bl.a. beskæringen af billettilskudsordningen i næste sæson koster det næsten en halv mio. kr. på teatrets budget.

"Vi var nogle af de første til at forhandle efter den nye ordning, og vi var så nervøse for ikke at få en kontrakt på plads, at vi gik med til en regulering på 2,5. Men det har vist sig, at det i længden har udhulet vores økonomi," siger kunstnerisk leder Mikael Helmuth.

Til efteråret skal teatret så småt i gang med forhandlingerne med kommunen igen. Mikael Helmuth siger, at kommunen altid tidligere har været meget velvilligt indstillet overfor at støtte Team Teatret.

"Jeg håber da, at de siger, at de igen går ind og giver os samme tilskud – også selv om refusionen år for år er usikker og generelt ser ud til at blive pænt under de tidligere 50 procent. Men det kan også være, at de siger, at det kan de ikke længere pga. skattestop og udgifter til andre ting."

FØRHØJELSE FYLDER HULLET

På Teatret Møllen i Haderslev står daglig leder Jakob Højgård Jørgensen lige midt i de afsluttende forhandlinger med Haderslev Kommune. Kontrakten skal forhandles på plads i efteråret, så den kan træde i kraft 1. januar.

"Vi har længe ønsket flere penge, fordi vi i den grad trænger til et boost af organisationen. Samtidig bliver vores budgetter jo hele tiden udhulet, fordi vores omkostninger stiger mere end løn- og prisudviklingen i samfundet generelt," fortæller han.

I første omgang var Haderslev Kommune positivt indstillet og ville give en halv mio. kr. oven i de to, de giver i forvejen. Dertil skulle så komme refusionen fra staten.

"Da kommunen så fik at vide, at der er meldt en refusionsprocent ud på bare 37 for næste år, begyndte de at ryste på hånden. Så er alle vores beregningsmodeller kastet omkuld allerede det første år. Jeg kan godt forstå, at de så tænker, hvad sker der så i år to, tre og fire af kontraktperioden. De skal jo lægge et budget for noget, der er fuldstændig ude af Haderslev Kommunes hænder – de er jo ikke med til at bestemme, om der skal åbnes fem nye teatre andre steder i Danmark," siger Jakob Højgård Jørgensen.

Møllens udregninger viser, at selv om kommunen er villig til at give en halv mio. kr. mere til teatret, så kan det meget vel ende med, at teatret slet ikke mærker det.

Staten har jo bare flyttet den økonomiske usikkerhed over på kommunerne, siger Peter Westphael fra Randers Egnsteater.

"Hvis refusionen bliver 40 procent bliver vores budget cirka status quo. Hvis den bliver 37, får vi faktisk færre penge, end vi har haft i den forløbne periode, fordi kommunens penge går til at fylde hullet efter staten."

I øjeblikket er forhandlinger sat i bero, og det bliver de måske ved med at være, indtil resultaterne af finanslovsforhandlingerne foreligger, siger Møllens leder.

"Jeg vil ikke skrive under på en kontrakt med et for lille budget. Så vi har valgt at vente og se, om ikke der kan ske noget fornuftigt under finanslovsforhandlingerne."

DER ER PENGE I LORTET

Generelt ønsker egnsteatrene sig den tidligere ordning med automatisk refusion på 50 procent tilbage. Hvis det her og nu er umuligt, mener Jakob Højgård Jørgensen, at man midlertidigt bør indføre en nedre grænse for, hvor lavt refusionen fra staten kan synke – indtil man finder en langtidsholdbar løsning på egnsteatrenes situation.

"Det kunne f.eks. være 40 procent. Der er jo et maksimum på 50 procent, så hvorfor ikke et minimum. Og ellers mener jeg, at den eneste måde at løse det på, er at staten sætter sig sammen med kommunen og teatret og forhandler kontrakt for fire år. Så må staten jo tage stilling til, hvor vigtig er det her teater for os, og hvor meget vil vi støtte med. Så ved alle parter, hvilke penge, der er involveret i de næste fire år."

Peter Westphael har gjort sig en del tanker om, hvordan man kan dæmme op for udhulingen, når et svingende – de senere år klart stigende – antal egnsteatre skal dele én pose penge. Men han har ikke fundet nogen løsning, som han synes for alvor er brugbar. F.eks. frygter han, at en fastlåsnings af refusionsprocenten for fire år af gangen, kan betyde nogle meget store dyk i

refusionen, når perioden er gået. Han er heller ikke meget for en mere central styring af, hvilke egnsteatre, der skal være.

"Men jeg kunne godt forestille mig, at man havde mere præcise planer for, hvad et egnsteater skal kunne, og hvad det skal leve op til af forpligtelser. Det kunne måske betyde et fald, men det er jo ikke sikkert," siger han og tilføjer:

"Der er i det hele taget brug for at få tænkt nogle grundige tanker omkring det her område. Jeg håber og forventer at ministerens teaterudvalg kommer med en helstøbt vision for scenekunsten, hvor egnsteatrene indgår aktivt sammen med resten af institutionerne."

"Det kan jo ikke komme bag på nogen, at større kommuner vil betyde flere egnsteatre. Staten kunne jo også vælge den synsvinkel, at hold kæft, hvor får vi meget for pengene her, fordi der er en medfinansiering. Der er penge i lortet, fordi kommunerne gerne vil være med til at betale for et rigt kulturliv i Danmark. Og det er altså også statens opgave at sikre, at det sker uden for Valby Bakke. ■

STØTTEN TIL EGNSTEATRE

Egnsteatre drives af kommunerne, som får refunderet en del af tilskuddet fra staten. Tidligere var det 50 procent, men fra 2008 blev der indført en ramme på finansloven til egnsteatrene. Det betyder én pose penge til deling mellem samtlige egnsteatre.

Fordi antallet af egnsteatre er stigende, faldt refusionsprocenten i 2009 til 40 procent, og for 2010 er den meldt ud til at blive 37 procent. Hvad den ender med at blive, er dog først klart efter finanslovsforhandlingerne i efteråret.

Hvis man ser på statens samlede støtte til egnsteatre over de senere år, så er tilskuddet steget væsentligt. Det skyldes, at der er kommet mange nye egnsteatre til efter kommunesammenlægningen.

'UNDER MIT TRÆ' på Randers Egnsteater med Nanni Lorenzen.
Foto: Presserum/Randers Egnsteater

KOM OG MØD SIR DEREK JACOBI

**SØNDAG DEN 27. SEPTEMBER 2009 FRA KL. 11 – 13.30
PÅ PORTSCENEN, SKUESPILLERHUSET, SANKT ANNÆ PLADS 30, KØBENHAVN.**

Det er med stor glæde at skuespillerforbundet kan byde velkommen til et møde med den store britiske skuespiller. Arrangementet begynder med et oplæg fra Sir Derek Jacobi. Moderator er Niels Anders Thorn. Derefter besvares spørgsmål fra salen.

Sir Derek Jacobi er blandt andet kendt for sin fortolkning af titelrollen i "Jeg Claudius" (BBC 1976), "Love Is the Devil: Study for a Portrait of Francis Bacon" (1998), Gladiator (2000), Gosford Park (2001), men har desuden optrådt i flere ledende roller på bla. National Theater, The Prospect Theater (gæstespillede med "Hamlet" på Kronborg i 1979) og Royal Shakespeare Company. Arrangementet er støttet af Bikuben-fonden.

Tilmelding senest 14. september på vores hjemmeside (Se under kurser).

Antal pladser: 200.

MORGENTRÆNING

LØBENDE MORGENTRÆNING I SKUESPILLERFORBUNDETS PRØVESAL. SANKT KNUDS VEJ 26, FREDERIKSBERG

Vi fortsætter den løbende morgentræning tirsdag til fredag fra 9.00 til 11.00 i perioden 1. september - december 2009. Med den løbende træning/undervisning er der lagt op til et forløb, hvor du kan deltage i det omfang og på de tidspunkter, det passer dig.

Du kan købe et træningskort, der gælder for hele perioden, i forbundets sekretariat. Pris: 200 kr.

- **TIRSDAG: IMPROVISATIONSTRÆNING MED PERNILLE SØRENSEN**
- **ONSDAG: SKUESPILTRÆNING (MEISNERTEKNIK) MED CHRISTINE WOLFF**
- **TORS DAG: SANG/STEMMETRÆNING MED KLAUS MØLLER**
- **FREDAG: FILMSKUESPIL & KAMERATRÆNING MED KENNETH CARMOHN**

Læs mere om den enkelte træning og underviser på www.skuespillerforbundet.dk under Efteruddannelse.

*På kursusudvalgets vegne
Mette Frank*

Foto: Frederikke Brostrup

UDSTILLET SOM PRIMADONNA

DET ER NÆSTEN TREKVART ÅR SIDEN, AT IBEN HJEJLE MÅTTE OPGIVE AT BLIVE ENIGE MED BETTY NANSEN TEATRET OM EN ANSÆTTELSESKONTRAKT TIL EN FORESTILLING. HUN MÆRKER STADIG EFTERVEERNE AF EN FORHANDLING, DER ENDTE MED, AT HUN FØLTE SIG UDSSTILLET I PRESSEN SOM EN GRÅDIG PRIMADONNA.

■ For nylig hyrede et forlag Iben Hjejle til indlæsning af en lydbog. I forbindelse med, at forlaget fremsendte kontrakten, ringede de også til hendes agent og spurgte lidt undskyldende, om de nu kunne regne med hende, for de havde jo læst i avisen, at hun før var løbet fra sin kontrakt.

"Jeg var rigtig glad for at få tilbudt lydbogen, så jeg blev simpelthen så ked af det, da jeg hørte, at de havde sagt sådan. Og det kommer alt sammen af nogle skriverier i pressen og nogle udtalelser fra Henrik Hartmann i kølvandet på en forhandling, hvor vi ikke blev enige," siger Iben Hjejle.

Forhandlingen, hun henviser til, handlede om forestillingen 'Øjeblikket', hvor Peter Langdal i foråret 2008 kontaktede Iben for at høre, om hun ville være med. Hun sagde med det samme, at det ville hun gerne, forudsat at de kunne blive enige om ansættelsesforholdene.

“Skuespilleren kommer i en urimelig klemme, hvor vi føler os pressede af, at der allerede er annonceret. Og vi ved, at hvis vi ender med at sige nej tak til deres tilbud, så er det os, der i pressen fremstår som nogle underlige grådige og ubeslutsomme mennesker.”

Hun bad også skriftligt om, at lønforhandlingen og andre praktisk ting, der skulle aftales og nedfældes på papir, var på plads inden sommerferien.

Otte måneder senere stod det klart, at hun og teatret ikke kunne mødes. Dette plus et lønforhandlingsforløb, hvor hun følte sig dårligt behandlet, betød ifølge Iben Hjejle, at hun i november sagde nej tak til at være med i forestillingen.

Problemet var bare, at den allerede var annonceret med hendes navn og foto i bl.a. Ta' i Teatret og Teaterkalenderen. Derfor var teatret nødt til efterfølgende at udsende en pressemeddelelse om, at rollen ville blive spillet af en anden skuespiller i stedet. Medierne noterede udskiftningen i en række korte notitser.

HÅRD MEDFART I PRESSEN

"Iben skrider for anden gang", "Sviger teatret igen" og "Iben Hjejle springer fra rolle". Sådan lød overskrifterne til gengæld to måneder senere op til premieren, da Iben Hjejle igen kom i spalterne i bl.a. Ekstra Bladet og på en række web-medier.

I artiklerne er Betty Nansen Teatrets ene direktør Henrik Hartmann interviewet. Bl.a. siger han, at man "kommer til at smile lidt i skægget, når det sker for anden gang. Iben valgte noget andet.", og på et spørgsmål om, hvorvidt teatret skuffede publikum, svarede han, at der var solgt under 2000 billetter til forestillingen, "så det er ikke en hel landsby, man skuffer". Et andet sted udtaler han: "Som Søren Pilmark siger: Man bliver kendt af tv, rig af film og glad af teater. Så er der nogen, der hellere vil være kendte og rige".

Hartmann er også citeret for, at "nogle er begyndt at sagsøge skuespillere for den slags, men hvad skulle man få ud af det. Vi har den overbevisning, at teater kommer af lyst."

"Men det passer jo simpelthen ikke, at han kunne sagsøge mig for noget. Vi havde ikke kunnet blive enige, og derfor var der selvfølgelig heller ikke nogen ansættelsesaftale. Jeg ved ikke, om det er Henrik Hartmann, der har sagt, at jeg havde brudt en aftale. Måske har han bare ikke fået afkræftet journalisternes egen opfattelse. Lige meget hvad, så er det en alvorlig – og uberettiget – miskreditering af mig."

"Vi kunne bare ikke blive enige og måtte skilles, og jeg ville ikke – som han siger – hellere lave noget andet. Jeg havde nogle mindre projekter, men det havde hele tiden været meningen, at de skulle passes ind i arbejdet på Betty Nansen."

"Det kan sagtens være, at Henrik Hartmann forsøgte at nedtone sine udtalelser, fordi vi havde aftalt at skilles i god ro og orden. Men der kommer alt muligt ud igennem sidebenene alligevel, og pressen drager sine egne konklusioner. Det betyder, at jeg kommer til at fremstå som en grådig primadonna,

der bare vil derhen, hvor der er flest penge at hente."

SKUESPILLEREN STÅR MED 'ABEN'

Iben Hjejle fortryder i dag, at hun gik med til annoncering med navn og foto, før der var en kontrakt på plads.

"Jeg havde ikke forestillet, at forhandlingen kunne tage otte måneder. Og jeg kan godt forstå, hvis offentligheden og pressen regner med, at der er indgået kontrakt med de skuespillere, der annonceres med. I det øjeblik, hvor vi må gå fra hinanden, er det så mig, der står med 'aben' i pressen og får al rogen. I virkeligheden er det jo teatret, der har problemet, fordi de ikke er langt nok fremme i deres planlægning."

Både kolleger og medier troede da også indtil ganske kort tid før premieren, at Iben var med i forestillingen, fordi det stadig fremgik af i hvert fald dele af annonceringen.

"Jeg blev ringet op af kolleger og venner, der stadig troede, at jeg var med. Og ugen inden premieren ringede 'Aftenshowet' og spurgte, om jeg ville komme i studiet til et interview om forestillingen."

Hun mener, at det er et problem for skuespillerne, når kontrakterne kommer så sent på plads, at de allerede er på plakaten.

"Skuespilleren kommer i en urimelig klemme, hvor vi føler os pressede af, at der allerede er annonceret. Og vi ved, at hvis vi ender med at sige nej tak til deres tilbud, så er det os, der i pressen fremstår som nogle underlige grådige og ubeslutsomme mennesker."

Da hun i marts følte sig hængt ud i pressen som en 'der løber af pladsen', besluttede Iben Hjejle i første omgang ikke at svare igen.

"Jeg have ikke lyst til at gå i offentlig diskussion om noget, som var foregået i et lukket rum. Det troede jeg ikke på, at der ville komme noget godt ud af."

Når hun nu alligevel her i Sceneliv fortæller sin version, skyldes det, at hun mener, at andre kan stå i samme situation som hende og kan have gavn af at høre hendes historie. Og så kan hun heller ikke sige sig fri for en frygt for, at kolleger og arbejdsgivere pga. pressedækningen er blevet usikre på, om man kan regne med hende.

"Det er jeg virkelig ked af, og sådan er det ikke! Selv om jeg engang imellem får tilbud fra udlandet, vil jeg jo enormt gerne arbejde herhjemme og lave teater og andre ting." ■

BETTY NANSEN:

LANG FORHANDLING FÆLLES ANSVAR

VI VAR TO PARTER OM AT SKABE ET LANGT FORHANDLINGSFORLØB, MENER TEATERDIREKTØR PETER LANGDAL. OG ER MAN KENDT, MÅ MAN DESVÆRRE NOK LEVE MED OMTALEN I PRESSEN, SIGER HAN.

■ "Det var en forhandling, som ulykkeligvis aldrig blev færdig. Det var vi kede af, men det er nu meget sjældent, det sker. Det var naturligvis uhensigtsmæssigt, at forhandlingen var så lang – alt for lang, og det beklager jeg. Men Iben var også selv stærkt medvirkende til dette, fordi hun bl.a. i den periode, hvor hun filmede i England, var meget svært at få fat i. Så det var vi sådan set to parter om."

Sådan lyder kommentaren fra teaterdirektør Peter Langdal, da Sceneliv ringer til ham om forløbet omkring forhandlingen med Iben Hjejle om 'Øjeblikket'.

Men er det ikke primært jeres ansvar som arbejdsgiver at få kontrakten på plads?

"Det er et fælles ansvar. Det er en forhandling, hvor der er to parter, der har ansvar for at få den afsluttet," siger Peter Langdal og tilføjer, at Iben Hjejle fra sit arbejde i Frankrig selv havde sagt OK til, at der blev annonceret med hendes navn og foto, selv om forhandlingen ikke var færdig.

"Det er der ikke noget usædvanligt i. Det har vi ofte være ude for, fordi det desværre ikke altid kan lade sig gøre at have alt på plads, før tingene skal gå i trykken."

Kan det ikke bringe skuespilleren i en uheldig situation, hvor det i pressen fremstår som om, det er ham eller hende, der bryder en kontrakt?

"Jeg kan godt forstå, at det er træls. Men uanset hvor meget, omverdenen kender til baggrunden, og hvordan man ville beskrive det, vil det for et udenforstående publikum nok altid virke mærkeligt, hvis en skuespiller to sæsoner i træk springer fra projekter, hun skulle have været involveret i. For teatret var det også et problem, når pressen pludselig skrev, at Betty Nansen Teatret ikke holder, hvad vi lover publikum, samtidig med at vi pludselig stod uden hovedrolleindehaver.

I Ekstra Bladet siger din direktør-kollega Henrik Hartmann, at man kan trække skuespillere i retten for den slags. Men det kunne I vel ikke, eftersom I ikke havde indgået en ansættelsesaftale?

"Det ved jeg simpelthen ikke, det er jeg ikke juridisk ekspert nok til at vurdere. Vi plejer da at kunne snakke os til rette om tingene, hvis folk hellere vil noget andet," siger han og tilføjer:

"Vi havde en mundtlig aftale om et kunstnerisk samarbejde. Ligesom Henrik var jeg som instruktøren på den forestilling, som vi havde snakket om i flere måneder, naturligvis også skuffet og ulykkelig rent kunstnerisk over, at vi alligevel ikke kunne få det samarbejde op at stå, som jeg havde set frem til. Men jeg vil rigtig gerne arbejde sammen med Iben igen en anden gang, det må du gerne skrive."

Når du ser de øvrige ting, I blev citeret for i pressen, synes du så, at I har givet hende en ordentlig behandling?

"Jeg kan ikke svare på det, for jeg har ikke læst det. Og i øvrigt kan jeg ikke tage ansvar for, hvad Ekstra Bladet skriver. Kunstneriske forhandlinger føres jo ikke i pressen", siger Peter Langdal og afslutter:

"Iben meldte over for os i første omgang pludselig fra af kunstneriske grunde, efter vi havde givet hende og hendes agent et favorabelt tilbud, som i øvrigt lå langt over, hvad hendes jævnaldrende kolleger får, samt frihed til at lave "Klovn" i en del af perioden. Det kom meget bag på os. Efterfølgende havde hun så lidt travlt med at mene, at hele forløbet havde været mærkeligt, og at det udelukkende var vores skyld, at forhandlingerne var trukket i langdrag. Set fra vores side så det ud som om, der måske var dukket noget andet op, der var mere interessant, og det er der da sådan set ikke noget mærkeligt i. Det er vi ofte ude for. Men fordi Iben er så stor en stjerne, synes Ekstra Bladet åbenbart, at det er sjovt at skrive om. Det tror jeg desværre, at man må tage med, når man er så kendt. Men heldigvis fik vi jo en anden pragtfuld skuespillerinde til at hoppe ind med meget kort varsel." ■

DSF SKÆRPER OPMÆRKSOMHEDEN

TRADITIONEN MED AT ANNONCERE MED SKUESPILLERE, SOM ENDNU IKKE HAR KONTRAKT, GIVER TEATRENE FLEKSIBILITET, MEN INDEBÆRER OGSÅ NOGLE RISICI FOR SPILLERNE.

■ Det sker jævnligt, at de skuespillere, som ses på plakater og i f.eks. Ta' i Teatret endnu ikke er officielt ansat til den forestilling, de reklamerer for. Ofte bliver kontrakten indgået ganske kort tid efter, men det sker også, at man ikke bliver enige, enten på grund af lønnen eller andre ting som f.eks. det kunstneriske.

Direktør i Dansk Skuespillerforbund, Mikael Waldorff, siger, at DSF generelt har accepteret denne tradition, fordi det giver teatrene noget fleksibilitet i forhold til planlægning. Men han erkender, at det kan sætte skuespillerne i en uheldig situation.

"Hvis skuespillerne undervejs i forhandlingerne af en eller anden grund vil trække sig, bliver det meget svært, fordi de allerede er på plakaten. De føler en stor forpligtelse, selv om de måske ikke længere kan se sig selv i forestillingen. Og de ved, at det kan blive en historie i pressen, hvis de går. Det kan være et stort pres,

og vi har nok ikke været helt klar over, hvor penibel en situation, man kan komme i."

Forbundet vil skærpe opmærksomheden på problemstillingen, når man taler med medlemmerne om løn og ansættelse. Mikael Waldorff mener, at teatrene bør kvittere for skuespillernes fleksibilitet med en ordentlig behandling, hvis pressen interesserer sig for, at vejene må skilles.

"Selvfølgelig kan det være rigtig irriterende for teatret, men det er ikke i orden at flytte problemet over på skuespilleren. Og jeg synes, at man i den konkrete sag medvirker til at fremstille det som om, skuespilleren har brudt en kontrakt, og det er urimeligt."

Sceneliv bringer i et af de kommende numre en mere juridisk artikel om kontraktindgåelse.

CITYPUZZLE af Enrique Vargas på Teater Republique. Foto: Martin Tulinius.

24 TIMER I LEGETØJSBUTIKKEN

KONTINUITET ER LIG MED KONSTANT UDSKIFTNING AF DET KUNSTNERISKE HOLD PÅ TEATER MOMENTUM I ODENSE, HVOR EN RÆKKE UNGE TALENTER HAR FÅET MASSER AF ERFARING. SAMMEN MED KREATIVE BENSPÆND SKABER DET TEATER, SOM PÅ GANSKE FÅ ÅR HAR FÅET FLERE REUMERT-NOMINERINGER.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

"På Momentum forærer man konstant teatret videre til nogle andre. Og det er helt unikt og vildt modigt i en usikker branche, hvor alle ellers holder fast på det, de har," siger Daniel Rylander, der er kunstnerisk leder på Momentum i denne sæson.

Daniel Rylander så godt opslaget, hvor Momentum i Odense søgte en kunstnerisk leder til den kommende sæson, de kalder Vol. 3.0. Han kendte Momentum igennem sin gode ven Moqi Simon Trolin og vidste, at en sæson som kunstnerisk leder er en fantastisk mulighed for en ung instruktør – men samtidig arbejdsmæssigt helt utroligt krævende.

"Jeg bor i Malmø og har to børn, så min første tanke var, at det skulle jeg i hvert fald ikke søge. Men så faldt min kone ad andre veje over opslaget og sagde: Hvorfor søger du ikke det? Og så var opbakningen fra hjemmefronten jo på plads, smiler Daniel Rylander, der 1. juli officielt tiltrådte som kunstnerisk leder af Vol 3.0.

Det særlige ved Momentum er, at det lille storbyteater hver eneste sæson fastansætter et nyt kunstnerisk hold – en leder og tre skuespillere. Holdet får en række opgaver, som skal løses i den sæson, de er ansat. For Daniels vedkommende skal der stables tre forestillinger på benene, og til hver forestilling knytter der sig en række yderligere krav om f.eks. research, medvirkende osv. Dertil kommer, at han skal skrive 'Daniels lov' – et manifest som skal hænges op på teatret i sæsonen. Endelig skal hele sæsonen dokumenteres på video, og materialet skal sælges til en tv-station.

BLIVER STENSIKKERT FYRET

Man kan godt blive stakåndet efter en gennemlæsning af de opgaver, som Daniel og de tre skuespillere Nanna Bøttcher, Jakob Hannibal og Christina Bech skal løse i løbet af de næste ni måneder. Er det overhovedet muligt at nå alt det?

"Vi får vildt travlt, men det ved jeg jo på forhånd. Det er så lærerigt, og man er så træt bagefter. Det kunstneriske råds

strategi er at presse os til det yderste, så vi virkelig kommer op på tæerne. Min ambition er klart, at vi når det hele. Men skulle det ikke lykkes, så bliver jeg bare fyret ...og hvis jeg når det hele, så bliver jeg *også* fyret, siger Daniel Rylander, der ser den begrænsede fastansættelse som befriende på en række områder.

"Fastansættelsen er jo fantastisk for en freelancer, der normalt er en lille turnerende virksomhed. Det er længe nok til, at man får mulighed for at udfordre sig selv kunstnerisk og sætte et tydeligt fodaftryk. Samtidig er det frisættende for kreativiteten, at ingen af os behøver gå rundt og tænke: "mon nu teaterchefen kan li' det, jeg laver, og får jeg nogensinde job her igen". Jeg bliver stensikkert fyret, når sæsonen er slut, og jeg kommer aldrig tilbage igen. Det giver en kæmpe frihed," siger han.

Den 34-årige svenske instruktør, der for et år siden blev uddannet fra Statens Teaterskole kalder det modigt, at Momentum, bestyrelsen og det kunstneriske råd hele tiden giver stafetten videre til nye folk.

"På 99 procent af de små scener er det den samme kunstneriske leder og de samme spillere, der dukker op igen og igen. På Momentum forærer man konstant teatret videre til nogle andre. Og det er helt unikt og vildt modigt i en usikker branche, hvor alle ellers holder fast på det, de har."

VIDUNDERBARN I LEGETØJSBUTIK

"Dansk teaters jegersoldat-uddannelse". Sådan har en tidligere Momentum-skuespiller betegnet sit ophold på det odenseanske teater, fortæller bestyrelsesformand og medlem af det kunstneriske råd, Lasse Bo Handberg.

Momentums forestilling 'Dage Under' med Mikkel Løvenholt Reenberg, Jakob Bjerregaard Engmann, Gry Guldager Jensen og Mia Lerdam var i år nomineret til en Reumert. Kamilla Bach Mortensen, som var sidste sæsons kunstneriske leder på Momentum iscenesatte.

Foto: Raphael Solholm.

DANIEL RYLANDER

- 33 år. Født i Sverige, hvor han er fil.mag. i teatervidenskab og engelsk litteratur.
- Kunstnerisk leder af Momentum Vol. 3.0 – sæsonen 2009/2010.
- Uddannet instruktør fra Statens Teaterskole i 2008. Afgangsforestilling 'Roberto Zucco' af B.M. Koltés.
- Efter han er blevet uddannet, har han instrueret 'Core' på Gasværkets lille scene, 'Kirsebærhaven' på Island og 'Augusta' i Malmö.

"Hvis man kan klare det her, kan man klare hvad som helst. Vi spænder buen hårdt, og folk knokler så blodet sprøjter. Det giver både et presset og et meget vitalt miljø."

Lasse Bo Handberg, der også er teaterchef på Baggård-teatret i Svendborg, fortæller, at der er to hovedformål med Momentums etablering af det kunstneriske råd og de opgaver, som rådet giver ensemblerne.

"Dels har vi været meget inspireret af Dogmebrødrene og Triers og Leths benspænd. Vi tror på, at rammer og snubletråde i idefasen kan skærpe og forbedre repertoiret og det kunstneriske udtryk. Samtidig er tanken også, at teatrets daglige leder næsten udelukkende kan have fokus på drift, ledelse, promovering og salg, fordi vedkommende ikke har kunstnerisk ansvar. Så det er også et forsøg på at højne niveauet for teaterdriften på et lille teater," fortæller han.

Ligesom Daniel fremhæver han den dynamik, som den evige fornyelse giver.

"Næsten alle steder, hvor man ansætter en ny teaterchef, er de jo vildt spændende det første og måske også det andet år. Men så kommer den økonomiske alvor ind i billedet, og de dropper vovemodet for at skabe en velkonstitueret og fremtids-sikret arbejdsplads. Det kort har vi fuldstændig spillet af banen på Momentum. Dem, der har magten og æren på Momentum, skal ikke tænke på fremtiden, siger Lasse Bo Handberg og tilføjer med et grin:

"Det er lidt som at gi' et vidunderbarn nøglen til legetøjs-butikken. Nu går du amok – men du har kun 24 timer til det."

PUBLIKUM SOM CENSORER

Men kommer publikum ikke til at mangle noget kontinuitet og genkendelse f.eks. i forhold til skuespillerne?

"Jeg mener slet ikke, at det er der, Momentums berettigelse ligger. Vi har jo Odense Teater, der laver fremragende forestillinger og har alt det, du nævner der. Hvis et teater af Momentums størrelse skulle konkurrere med det, ville det kun blive en fattig afart. Vores berettigelse er at arbejde strategisk og direkte med vækstlaget og nybrud i scenekunsten," siger han og tilføjer:

"For publikum betyder det, at de her i Odense kan komme ind og se nogle af de helt nye talenter. Der er aldrig en træt skuespiller, der hellere vil være et andet sted. Samtidig kan publikum følge forestillingens tilblivelse på en anden måde end andre steder. De kender den opgave, som rådet har formuleret, og de kan se svaret på opgaven på scenen. Så de bliver en slags censorer."

Bestyrelsesformanden er da også rigtig stolt over, at både Vol. 1.0 og Vol. 2.0 har klaret udfordringerne så flot, at begge holdene er blevet nomineret til en Reumert for hhv. forestillingerne 'Solidaritet' og 'Dage under'.

Eneste malurt i bægeret er de stramme økonomiske rammer.

Hele holdet bag Teater Momentum er klar til at løses sæsonens bundne opgaver. Foto: Niels Moseholm

OM MOMENTUM

- Lille storbyteater i Odense. Har eksisteret siden 2005. Fra sæsonen 2007/2008 indførte teatret den nuværende 'Momentum-model' med det kunstneriske råd og skiftende ledere og ensembler.
- Skuespillere på Momentum i Vol. 3.0 er: Nanna Böttcher, Jakob Hannibal og Christina Bech.
- Scenograf på de tre forestillinger i Vol. 3.0: Sigurdur Oli Palmason
- Tidligere kunstneriske ledere af Momentum: Moqi Simon Trolin (Vol. 1.0) og Kamilla Bach Mortensen (Vol. 2.0).
- Det kunstneriske råd: Lasse Bo Handberg, Lars Kaalund og Trine Dyrholm.
- Daglig leder: Marianne Klint

"Hvis Momentum-modellen skal overleve fremadrettet, må vi have en lidt bedre finansiering. For 2,5 mio. til et lille storbyteater ville man typisk få halvanden forestilling produceret af freelancere. Her laver vi tre forestillinger med et hold, der er fastansat det meste af året," siger han.

Hvor længe skal Momentum-modellen leve – kan den konstante udskiftning ikke også gå hen og blive konform?

"Lige nu giver det så meget mening, og jeg tror ikke, at vi har set potentialet folde sig fuldstændig ud. Jeg ved ikke, hvor langt det kan række, men jeg tror mindst på nogle sæsoner endnu. Og så skifter vi jo løbende ud i det kunstneriske råd. Vi har f.eks. lige fået Trine Dyrholm ind i stedet for Christoffer Berdal, og det har givet nogle helt andre input og spørgsmål."

For det unge kunstneriske hold, der i denne sæson bliver sluppet løs i Momentums 'legetøjsbutik', betyder opholdet i Odense, at de kan forlade byen mere erfarne og styrkede som kunstnere," siger Daniel Rylander.

"For mit eget vedkommende håber jeg, at jeg får udfordret mig selv og prøvet nogle ting af, som jeg ikke kan andre steder. At jeg kommer derfra som en styrket instruktør. Om jeg så får job bagefter, må tiden jo vise." ■

NOGLE AF UDFORDRINGERNE FRA DET KUNSTNERISKE RÅD

- Sammensæt dit hold
- Skriv 'Daniels lov'
- Skab én scenografi, der kan bruges til alle forestillinger i sæsonen
- Forestilling med arbejdstitlen 'Familien' – om fortabte sønner og mennesker, der fravælger familien. Skal researches forskellige steder i Odense, på Banegården, diskoteket Boogies og i Bilka.
- Forestilling med arbejdstitlen 'Julefrokost' – forestilling med skuespillere og publikum ved samme bord. Der skal drikkes og spises under forestillingen.
- Forestilling med arbejdstitlen 'Gesamtkunstwerk' – familiedrama frit efter 'Valkyrien'. Skal indeholde bl.a. dans, musik og film. Tre rigtige familier fra Odense skal medvirke.
- Dokumenter sæsonens arbejde på video og sælg materialet til en tv-station.

Se udfordringerne i deres helhed på www.teatermomentum.dk

ALDER

RELIGION

SEK SU ALI

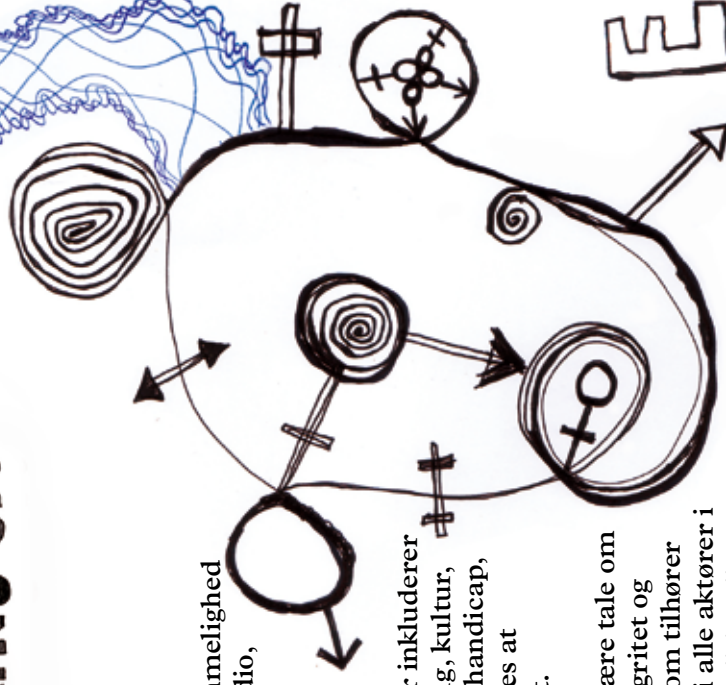
KUNSTNERNES ERKLÆRING OM INKLUSION

”Vi, undertegnede organisationer tilslutter os hermed kunsternes erklæring om inklusion. Det vil sige rummelighed og lige muligheder for alle, der arbejder med tv, film, radio, dans, musik og teater indenfor kulturområdet. Samtidig fordømmer vi racisme, fordomme, diskrimination og eksklusion i kulturlivet og i det offentlige rum.

Vi opfordrer til ansættelser og produktionsmuligheder, der inkluderer mennesker uanset etnisk oprindelse, religiøs overbevisning, kultur, hudfarve, alder, køn, seksuel orientering - med og uden handicap, indenfor alle discipliner og produktionsområder, således at kulturen kan afspejle mangfoldigheden i samfundet.

Samtidig med at vi anerkender, at der ikke kan være tale om indblanding i den kunstneriske eller faglige integritet og frihed eller i de kontraktmæssige rettigheder, som tilhører skabende og udøvende kunstnere, opfordrer vi alle aktører i

den danske kulturverden til at udfordre de traditionelle stereotyper

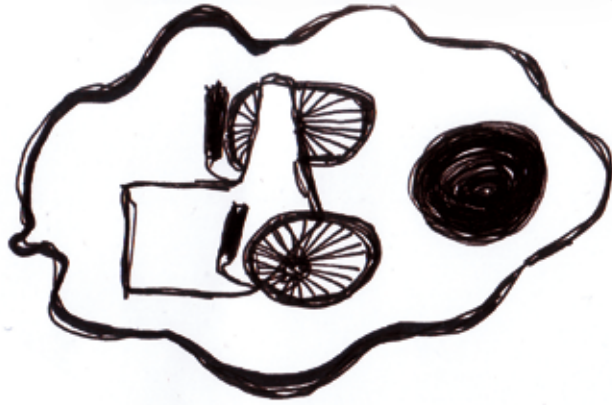
TET

den danske kulturverdens at arbejde de traditionelle stereotyper. Vi er overbeviste om, at områdets vækst og vitalitet er afhængig af inddragelsen af en mangfoldighed af stemmer, udtryk og impulser.

Med vores erklæring ønsker vi at fremme lige muligheder, mangfoldighed og inklusion og bekæmpe diskrimination. Som organisationer indenfor kunst og kultur ønsker vi således at disse principper realiseres i dansk kulturlivs bedste interesse.

Denne erklæring er udarbejdet af repræsentanter fra de underskrivende forbund i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder.”

Per Høegh

DANSKE ELEMENSTRUKTØRER

København, december 2008

Olga Halinowski

DANSKE DRAMATIKERE

Henrik Christensen

DANSK SKUESPILLERFORBUND

Toril Jacobsen

DANSK JOURNALISTFORBUND

Henrik Guldager

DANSKE SCENESTRUKTØRER

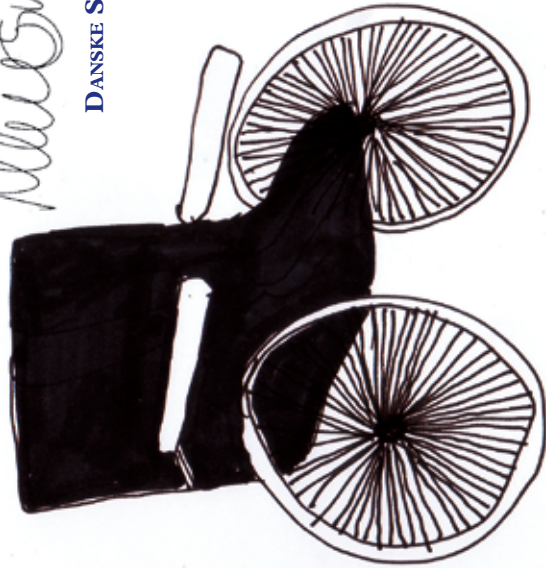
FILM- OG TV-ARBEJDERFORENINGEN

Anna B. Nielsen

DANSK ARTIST FORBUND

Anders

DANSK MUSIKER FORBUND

HANDIKAP

Inger Stryt

T.N.I.G.I.T.E.T

KØ

Fra forestillingen 'MIN FAMILIE', med bl.a. Margrethe Koytu, Ghita Nørby, Max Hansen og Bjarne Buur. Foto: Thomas Petri

TEATER HYRER SELV ANMELDERE

BETTY NANSEN TEATRET VIL AFSKAFTE DE PROFESSIONELLE ANMELDERES MONOPOL. TEATRET VIL HAVE EN BRED VIFTE AF MENNESKER TIL AT BEDØMME FORESTILLINGERNE.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ Lige nu er Betty Nansen Teatret i København ved at lave aftaler med en bred skare af mennesker, der fremover skal anmelde teatrets forestillinger på teatrets hjemmeside. Der er tale om en gruppe professionelle skribenter af forskellig slags, som teatret selv udvælger, og derudover består korpset også af en lang række almindelige teatergængere. Eneste krav er, at de skal interessere sig for teater og kunne reflektere over det, de ser. 200 personer har indtil videre ansøgt om at blive anmelder hos Betty Nansen Teatret.

Målet er, at hver forestilling bliver anmeldt af ca. fem forskellige mennesker, hvoraf nogle er professionelle skribenter, mens andre ikke er det.

"Den tid er forbi, hvor aviserne har monopol på at anmelde det, vi laver. Vi ønsker at sætte det frit og gå ud i verden til de mennesker, som vi laver teater for, og få dem til at fortælle, hvad de synes. Vi laver jo ikke teater for anmelderne, vi laver teater for mennesker. Og lige meget hvilke andre produkter, vi taler om, så er der jo internetsider, hvor folk kan give deres mening til kende. Hvorfor skulle teatret fritages for det," spørger teaterdirektør Henrik Hartmann og tilføjer:

"En anden bevæggrund er selvfølgelig, at kulturstoffet fylder

mindre og mindre i medierne. Især den type stof, hvor man går ud og opsøger og debatterer det, som vi gør, når vi laver teater. Og det er vigtigt, at den debat finder sted i en eller anden form."

Tjansen som anmelder i Betty Nansen Teatrets anmelderkorps har været slået op i avisen, hvor man kunne læse, at man bl.a. skal have respekt og forståelse for teaterkunsten og kunne begrunde sine meninger sagligt, nuanceret og klart. Anmelderne får 1500 kr. for hver anmeldelse. Henrik Hartmann afviser, at betalingen kan betyde, at teatret har 'købt' sine egne anmeldere.

"Det er noget vrøvl. Man bestemmer jo ikke over dem, fordi man betaler dem for en anmeldelse. Publikum betaler jo også for vores forestillinger, men de bestemmer jo heller ikke, hvad vi spiller.

Tror du også, at I vil få rigtig dårlige anmeldelser?

"Selvfølgelig gør vi det. Folk er jo ikke idioter og skriver positivt, bare fordi de får en smule penge for det. De skriver da om det, de ser og reflekterer over," siger Henrik Hartmann.

Alle anmeldelser bringes uzensureret og uforkortede på teatrets hjemmeside. ■

LÆGMANDSANMELDELSEN: ET OPGØR MED DEN ELITÆRE TEATERKRITIK

DEN PROFESSIONELLE TEATERANMELDelse HAR TRANGE KÅR I SPALTERNE I DE STORE AVISER. TIL GENGÆLD ER DER GODT GANG I ANMELDELSERNE PÅ INTERNETTET. UDVIKLINGEN ER EN KÆMPE UDFORDRING FOR TEATRET OG DEN KLASSISKE ANMELDelse, Siger FORSKER I TEATERVIDENSKAB

Af Peter Borberg og Thorsten Asbjørn Lauritsen

Internettets anmeldelser viser en helt ny form for kritik, hvor anmelderen ikke er sovset ind i alle mulige redaktionelle hensyn, siger lektor Stig Jarl.

Det flyder med alverdens lægmandsanmeldelser på internettet.

Er man lidenskabeligt optaget af vin, mad eller racercykler, findes der stensikkert et site, hvor man – stort set frit og uhæmmet – kan gå ind og uddele stjerner, kokkehuer eller gearskift. Og hvor man i det hele taget kan få afløb for sin uforbeholdne kritik.

Når lægmandsanmelderen folder sig ud, stilles der ikke krav til specialiseret viden eller sproglig stilistik. Ikke desto mindre har den nye type anmeldelser kolossal betydning. Det gælder også de lægmandsanmeldere, som ihærdigt kaster sig over teaterscenen.

»På mange måder synes jeg, at internettet er en gave for teaterdebatten. Hvor eksempelvis de store dagblade dikterer, at anmeldelsen skal have et vist omfang – og måske ligefrem en vis underholdningsværdi – er internettet et helt andet demokratisk forum. Det har skabt plads for helt nye "uautoriserede" anmeldere, der med generøsitet kaster nuancer over forestillingen,« siger Stig Jarl, lektor i Teatervidenskab, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab ved Københavns Universitet. Han vender sig samtidig mod den elitære betragtning, at

lægmandsanmelderen blot er en glad amatør.

»Faktisk kan jeg slet ikke lide begrebet "lægmandsanmelder". For spørgsmålet er jo, hvornår man er fagmand. Der er jo ikke en autorisation eller et kvalitetsstempel, der godtgør, at du kan kalde dig anmelder, som det er tilfældet med dommere og elektrikere. Det kan alle. Både den grønne journalistelev, der for første gang bliver sat til at skrive en anmeldelse på det mindre dagblad og den indsigtfulde kvalificerede entusiast på internettet eller i gratisavisen,« siger Stig Jarl.

ANMELDELSSENS FRISÆTTELSE

Hvad der ifølge den københavnske teaterforsker udgør en markant forskel på internetanmeldelsen og den traditionelle dagbladsanmeldelse, er de frihedsforudsætninger, som findes på nettet.

»Internettets anmeldelser viser en helt ny form for kritik, hvor anmelderen ikke er sovset ind i alle mulige redaktionelle hensyn,« siger Stig Jarl. Som eksempel nævner han journalisten og teateranmelderen Gregers Dirckinck-Holmfeld, der for et par år siden var anmelder på Ekstra Bladet og i dag anmelder på egen blog.

»I Ekstra Bladet fyldte hans anmeldelser typisk 10 – 15 linjer i en spalte, og man følte, at han lå under for et krav om at levere smæk for skillingen, mens du på hans egen blog i dag kan læse store og nuancerede anmeldelser, som aldrig ville være bragt i Ekstra Bladet.«

Imidlertid har Stig Jarl også blik for de problemstillinger, som lægmandsanmelderiet rejser.

»Hvor den traditionelle dagbladsanmeldelse er holdningsstof, som læsere kan reagere på, hvis de er uenige, kan det være vanskeligt at gennemskue eventuelle skjulte dagsordener i anmeldelserne på diverse internetsider - og her er det sjældent muligt med en debat. Helt grotesk bliver det for eksempel hvis en skuespiller anmelder sin egen forestilling uden tydeligt at gøre opmærksom på, at vedkommende har part i forestillingen. I så fald er der blot tale om et hype af eget produkt,« siger han.

EN GENRE PÅ RETRÆTE

Men ét er lægmandsanmelderiets indiskutable fremmarch på internettet, som for Stig Jarl generelt repræsenterer en demokratisering af adgangen til offentligheden. Noget andet er den samtidige tilbagetrækning af anmeldelsen som en gammel hæderkronet journalistisk genre. Anmeldelsen, der med skarpsindig sproglig ekvilibrisme, lever i et tæt forhold til teatret.

»I takt med at dagbladene fortsat nedprioriterer teateranmeldelsen og internettets anmelderi vinder frem, aner man konturerne af en forstemmende udvikling. Jeg kan godt være

bekymret for anmeldelsen som journalistisk genre. Det er jo en kunst at skrive en anmeldelse. Det handler både om evnen til at sanse i nuet, til at træffe valg og til at formidle sine indtryk og vurderinger forståeligt og øjenåbnende,« siger han og uddyber:

»At formulere sig om skuespillerpræstationer kræver en særlig forståelse og sensibilitet, som typisk opøves gennem at have set rigtig mange forestillinger. Jeg frygter, at det man kan kalde "teateranmeldelsen som kunstart" risikerer at gå tabt, fordi kritikere med årelang erfaring bliver stadigt færre - i modsætning til de såkaldte lægmandsanmeldere, som typisk fungerer som kritikere over en kortere periode.« ■

LÆGMÆND FOR FULD UDBLÆSNING

DET VRIMLER MED TEATER- OG FILMANMELDELSER PÅ INTERNETTET. NOGLE AF DE MEST BESØGTE SITES ER:

- **KULTUNAUT.DK** – en elektronisk kulturguide, der både indeholder teater- og filmanmeldelser.
- **TEATERANMELDELSE.DK** – her rettes kritiske øjeblikksnedslag mod de danske teaterscener.
- **BYENKALDER.DK** – et site med anmeldelser inden for teater, film, musik og kunst.
- **KULTURPLAKATEN.DK** – her anmeldes en bred vifte af aktuelle, kulturelle tilbud.

FÅR DU DSF'S NYHEDSBREV?

HVIS IKKE, ER DET MÅSKE FORDI, DU HAR FÅET NY E-MAIL ADRESSE. SÅ SKAL DU AFMELDE NYHEDSBREVET TIL DIN GAMLE E-MAIL OG TILMELDE DIG IGEN MED DIN NYE E-MAIL ADRESSE.

GØR DET PÅ WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK UNDER NYHEDSBREV!

Du er næppe forberedt på, at det kan gå galt. Men din chef er

Vi ved ikke, hvad der sker om lidt. Heldigvis. Men vi kan alle komme til skade eller blive syge. De fleste skubber det fra sig. Men ikke din chef. Hun har sørget for, at din pension også har PFA Helbredssikring. Det betyder hurtig behandling. Hos speciallæge og på hospital. Det er blandt andet det, vi mener, når vi siger, at pension ikke kun er noget, der venter forude. Det er også hjælp nu og her. Men hvorfor bekymre sig om det nu? Tag for dig af livet. Nyd det. Brug det.

På pfa.dk kan du læse mere om, hvordan PFA Helbredssikring dækker dig

Brug livet!

PFA
PENSION

DSF JUBILÆUMSLEGAT AF 1979

Dansk Skuespillerforbunds bestyrelse indkalder hermed ansøgninger til ovennævnte legat. Legatets formål er at yde støtte til medlemmer af Dansk Skuespillerforbund under uddannelses på én af forbundets anerkendte uddannelsesinstitutioner. Ved uddeling af legatet vil der udelukkende blive lagt vægt på at ansøgeren er i økonomisk trang.

Ansøgningsskema fås på Teaterskolerne eller ved henvendelse til Dansk Skuespillerforbunds kontor, tlf.nr. 33 24 22 00 imellem kl. 9-12 og 13-15.

Ansøgningen bedes indsendt til:

Dansk Skuespillerforbund, Skt. Knuds Vej 26, 1903 Frederiksberg C.

Ansøgningen skal være forbundet i hænde **SENEST FREDAG DEN 9. OKTOBER 2009.**

Ansøgerne vil få besked medio november måned.

MED SKUESPILLEREN PÅ ARBEJDE

VELLYKKET BOG KOBLER TEORI OG PRAKSIS OMKRING SKUESPILLERES ARBEJDSMETODER.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ "Jeg har egentlig altid syntes, det var ærgerligt, at det hed at være en skuespiller og at spille. Det er meget bedre på engelsk. Der hedder det, 'to be an actor', og, 'to act'. Det betyder at være en, der udfører en handling. Actions er handlinger, og en fortælling består af handlinger og en, der handler."

Sådan siger Sarah Boberg i et interview om Sanford Meisners skuespilteknik og hendes eget arbejde med forestillingen 'Om et øjeblik'.

Interviewet er et af en række interviews med skuespillere om forskellige teknikker og retninger i bogen 'Skuespilleren på arbejde', skrevet af Lene Kobbarnagel med hjælp fra en række andre teatereksperter.

Bogen er en overskuelig og pædagogisk indføring i en række skuespilteknikker, og den kobler på en meget fin måde de teoretiske afsnit med skuespillerenes egne fortællinger om, hvordan de har brugt en bestemt teknik i forbindelse med en konkret opgave.

Bogen er oplagt læsning for teaterskoleelever og andre studerende inden for teaterverdenen, men den vil bestemt også være interessant for 'voksne' skuespillere, der ønsker at få sat ord på – eller måske genopfrisket – nogle af tilgangsvinklerne til deres fag. Og ikke mindst giver bogen et indblik i, hvad nogle af skuespillerkollegerne tænker om forskellige teknikker, og hvordan de har anvendt dem i praksis.

Ud over den teoretiske del indeholder bogen interviews med skuespillerne: Lars Mikkelsen, Karen-Lise Mynster, Maibritt Saerens, Ann Eleonora Jørgensen, Birgitte Bruun, Sonja Richter, Sarah Boberg, Hans Rønne, Torben Jetsmark, Jens Jørn Spottag, Kristjan Ingimarsson, Julia Varley, Thomas Bentin, Puk Scharbau, Maria Rossing og Nicholas Bro. ■

*Skuespilleren på arbejde – af Lene Kobbarnagel. 482 sider.
Udgivet af Frydenlund.*

TILBUD TIL DSF-MEDLEMMER

Medlemmer af DSF kan købe 'Skuespilleren på arbejde' med 15 % rabat. Normalprisen er 399 kr.

Ønsker du at købe bogen med rabat, kan du kontakte Bogforlaget Frydenlund på 33 93 22 12 eller e-mail post@frydenlund.dk

HUSK: Oplys ved køb, at du er medlem af DSF, hvis du ønsker rabatprisen.

LODTRÆKNING OM 5 BØGER

Forlaget Frydenlund har foræret Sceneliv 5 eksemplarer af bogen 'skuespilleren på arbejde'.

Du kan deltage i lodtrækningen om de 5 bøger, hvis du sender en e-mail til pmm@skuespillerforbundet.dk inden den 15. september.

'Headhunter' med bl.a. Lars Mikkelsen og Henning Mouritzen. Instruktør: Rumle Hammerich. Producent: Nordisk Film. Foto: Bjørn Bertheussen

Jørgen Carlsund og Lotte Faarup i
HISTORIEN OM EN MOR på
Corona La Balance. Foto: Jens Hemmel

FIRE ÅR SOM BØRNETEATER-FLAGSKIB

■ "Vi begræder, at der ikke er andre, der vil få den oplevelse at blive Statsensemble med de muligheder, der følger med. Det var jo en vigtig del af hele ideen, at den skulle fortsætte og afprøves af flere. Ærgerligt kun at kunne have erfaringerne for sig selv i stedet for at kunne give dem videre."

Sådan lyder det fra Marc van der Velden fra Corona la Balance i bogen 'Historien om et statsensemble' – teatrets egen evaluering, tanker og dokumentation over de fire år som statsensemble.

Ordningen blev aldrig forlænget, fordi Kunstrådet ikke mente at kunne finde pengene. Dermed er Corona la Balance nu det første og det sidste statsensemble inden for børneteater. Teatret, som fra denne sæson er blevet lille storbyteater i København, har dog ønsket at give sine erfaringer videre og

lægge et visitkort for de fire år.

Bogen giver et indblik i, hvad bedre vilkår kan betyde for et teaters aktivitet og for tilbudene til børn og unge. Det sker gennem interview med de kunstneriske ledere, beskrivelser af de forestillinger, der er blevet præsenteret i løbet af perioden, samt af det udviklings- og laboratoriearbejde, der også har været plads til.

Bogen er illustreret med en lang række flotte fotos fra forestillinger.

En bog, der giver stof til eftertanke, og som bør være pligtlæsning for alle kulturpolitikere på Christiansborg og i kommunerne.

MEDLEMSMØDER

Som lovet på generalforsamlingen d. 3. maj 2009 inviterer DSF hen over efteråret til en række medlemsmøder. Vi vil gerne høre hvad I mener, tænker og tror om aktuelle emner – og få jeres input/inspiration til det videre arbejde i bestyrelsen. Vi glæder os til at se jer og håber på en livlig og spændende debat. Vi indleder med to medlemsmøder om "Aktion og debat".

SØNDAG D. 13. SEPTEMBER 2009 – KL. 11.00-16.00
ÅRHUS – ÅRHUS TEATER (SCALA-INDGANG), KANNIKEGADE, 8000 ÅRHUS C

SØNDAG D. 20. SEPTEMBER 2009 – KL. 11.00-14.00
KØBENHAVN - TEATERSALEN, SANKT KNUDS VEJ 26

AKTION OG DEBAT

Efter generalforsamlingen stod det klart, at der var et behov for at skabe et forum i DSF-regi, hvor medlemmer kunne mødes og snakke om måder aktivt at handle på i forhold til den pt. førte kulturpolitik. Aktionsudvalget skal:

- afprøve ideer, få ideer og udføre ideerne
- aktivere enkeltpersoner, grupper eller hele DSF
- diskutere kulturpolitik, ligestilling og samfundsudvikling
- ville påvirke, udvikle og ikke mindst samle medlemmerne

Udvalget har fire medlemmer fra DSF's bestyrelse, men tanken er, at det primært skal bestå af ikke-bestyrelsesmedlemmer, med de fire som bindeled til bestyrelsen, der koordinere ideerne med øvrige forbundsinitiativer.

Vi står og mangler dig - Så mød op og giv dit besyv med !

Senere på året – når bestyrelsen har haft tid til at gennemdrøfte emnet - afholder vi møder, hvor emnet er teaterloven og det kommende udspil fra regeringens teaterudvalg.

Katja Holm, formand for DSF

25 ÅRS JUBILÆUM

FREDAG DEN 4. SEPTEMBER 2009 VIL VI GERNE FEJRE, AT DANSK SKUESPILLERFORBUNDS DIREKTØR, MIKAEL WALDORFF, HAR VÆRET 25 ÅR I FORBUNDET.

DAGEN FEJRES MED FAMILIE, VENNER, MEDLEMMER, MEDARBEJDERE OG SAMT ARBEJDSPARTNERE VED EN RECEPTION, DER STARTER KL. 14.00 I TEATERHUSET, SANKT KNUDS VEJ 26.

VI GLÆDER OS TIL AT SE DIG OG HÅBER DU VIL VÆRE MED TIL AT GØRE DET TIL EN FESTLIG DAG.

MANGE HILSNER
SEKRETARIATET

DEBATINDLÆG:

DE GODE NYHEDER

■ "Unge arbejder frivilligt som aldrig før" Dette er overskriften på Berlingske Tidende en dag midt i juli. Det er sjældent med en positiv nyhed på forsiden af avisen. Er det mon starten på en ny æra, hvor de gode nyheder får plads i medierne? Eller er det blot agurketid?

Det er en sag, der har ligget mig på sinde længe. Det er "logik for høns", at når vi bliver bombarderet med nyheder om vold, krig og katastrofer, bliver vi påvirket i negativ retning. Hvorimod positive nyheder gir os håb og energi. Nu kan det jo være vanskeligt at overbevise den samlede presse om at fokusere på godt nyt. Men som i så mange andre sammenhænge, kan man jo starte med sig selv og i egne rækker.

I vores branche drejer snakken sig ofte om arbejdsløshed, nedskæringer på kunst- og kulturområdet, strammede dagpengeregler m.m. Det er ofte problemerne der får opmærksomhed. Og det er da heller ikke fordi jeg mener, vi skal lukke øjnene for disse sager. Mit ønske er blot, at vi også husker at fortælle hinanden om alt det, der rent faktisk lykkes. Jeg tror nemlig på, at når vi deler vores succes historier med hinanden, vil de sprede sig som ringe i vandet. Vi bliver gladere, og dermed vil langt mere lykkes for os. Det er i hvert fald min personlige erfaring.

Jeg vil i den forbindelse gerne fremhæve Kenneth Carmohn, som har startet FSA-studio. Kenneth, ønsker at skabe et sted, hvor vi skuespillere kan holde vores "instrument" ved lige. Et forum hvor vi kan udveksle ideer og gøre brug af hinandens erfaringer. Jeg tror de fleste i vores branche kender til frygten

for ikke at være god nok. Frygt er ikke befordrende for at lave en god præstation og man ender hurtigt i en ond spiral. Er man f.eks. meget nervøs til en casting bliver det svært at "levere varen", og chancen for at få jobbet bliver mindre. Derfor er initiativet til dette sted så enestående. Et sted hvor vi kan bryde den onde spiral ved at bruge hinanden positivt. Se det er efter min mening en god nyhed.

Gennem de sidste fem måneder har jeg haft vikararbejde i en vuggestue, for at holde mig fri af dagpengesystemet. Ville jeg hellere have været på en teater- eller filmproduktion i den periode? Ja! Men når det nu skulle være, har det faktisk været ok og ikke mindst lærerigt at få indblik i en anden verden, end den jeg normalt bevæger mig rundt i. I den kommende sæson skal jeg medvirke på to teaterproduktioner. Den ene er udsprunget af et ideoplæg, jeg selv og en kollega har forelagt en teaterchef.. Jeg skal arbejde sammen med "gamle" venner og jeg skal møde nye kolleger, og jeg glæder mig.

Det er min opfordring at vi begynder at fokusere på alt det, der er at glædes over, og at vi fortæller hinanden om alt det, der rent faktisk lykkes. På den måde er jeg sikker på, vi vil få energi til også at klare de svære situationer. Jeg ønsker at sæsonen 09/10 må blive fuld af gode nyheder. ■

Helle Halsboe

OPERA AUDITION

DANSK SKUESPILLERFORBUNDS OPERAUDVALG INVITERER IGEN TIL KOLLEKTIV FORESYNGNING/AUDITION.

DET BLIVER DEN 29. OKTOBER KL. 10-16 PÅ DET NY TEATER.

HOLD GODT ØJE MED FORBUNDETS HJEMMESIDE: WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK, SE UNDER "OPERA-NYT", HVOR INVITATION, LISTE OVER PANELDeltagere OG TILMELDINGSSKEMA SNAREST VIL KUNNE FINDES.

Mange hilsner

Operaudvalget

Statens Teaterskole - Efteruddannelsen

Kursustilbud - Efterår 2009

5538 INTERAKTIV TRÆNING

Modul-I, Århus

For skuespillere der vil arbejde med medarbejderudvikling og kommunikationstræning i virksomheder og organisationer. Et samarbejde med ACT INC.

29. september-1. oktober

5539 INTERAKTIV TRÆNING

Modul-II, Århus

Kurset henvender sig til skuespillere med erfaring og interesse for at arbejde videre med medarbejderudvikling og kommunikationstræning i virksomheder.

3.-5. november

5520 ROY HART - OPFØLGNING

For dansere og skuespillere med kendskab til teknikken

7.-11. december

5527 A MOTIVE FOR MOTION

MOTIVATES TO DANCE

En workshop med Maria Speth der fokuserer på, hvordan vi kan udfordre børn i deres dans og skabe rum til nye overraskende bevægelser.

28.-29. november, Århus

5536 FINAL CUT PRO CRASH COURSE

Med et kamera og dette program har du redskaberne til at være dit eget produktionsselskab! Her får du lagt grundlaget for at kunne klippe.

30. november-2. december

5531 AFTER THE FALL

International konference om politik og kunst i det ny Europa – i samarbejde med det Kongelige Teater.

24.-25. oktober

STATENS
Teater
SKOLE

www.teaterskolen-efteruddannelsen.dk

EFTERUDDANNELSE FOR SANGERE

DET KONGELIGE DANSKE MUSIKKONSERVATORIUM UDBYDER TO EFTERUDDANNELSESKURSER FOR SANGERE I HHV. STEMMETEORI OG STEMMEDIAGNOSE.

Kurserne henvender sig primært til klassiske sangere med pædagogisk virksomhed, men kan desuden søges af klassiske sangere, som ønsker at opbygge en sådan. Undervisere: Læge Bo Huniche, Docent Susanna Eken og Docent Margrete Enevold.

Kurserne udbydes første gang i hhv. efteråret 2009 og foråret 2010. **Ansøgningsfrist d.15. september 2009.**

Se venligst www.dkdm.dk for yderligere oplysninger om kurserne samt ansøgningsskema.

DET KGL. DANSKE MUSIKKONSERVATORIUM

MINDEORD FOR SKUESPILLER SIHAM HUSSEIN ALWAN, 58 ÅR

Siham Alwan døde den 30. juli 2009 og blev allerede begravet den 1. august. Alt for tidligt i livet. 58 år er ingen alder for en smuk og aktiv kvinde som Siham. Hun kæmpede en årelang kamp mod kræften, som hun i flere omgange viljestærkt og mirakuløst besejrede – stærkt hjulpet af alternativ behandling og af sin kærlige og utrættelige familie; især hendes datter Noor, der ikke har forladt sin mor et minut under hele sygdomsforløbet – og hendes søn Salem og hendes mand Khalil Yassin, der ligesom Siham var, er en fremragende kunstner.

Siham var en enestående kvinde. Hun var en strålende skuespiller og politisk aktiv i Irak under Saddam Husseins styre. Hendes og Khalils engagement tvang dem til at flygte i 1978; hun fødte sin søn i Libanon med bomberne faldende om ørerne – og den lille familie drog videre til først Syrien og siden Danmark i 1989, hvor de takket være talent, mod, flid og smittende livsglæde skabte sig en tilværelse.

I 1992 blev Siham udnævnt til Årets Flygtningekunstner, og i 1994 modtog hun en pris fra Amnesty International.

Siham har gennem årene medvirket i en række danske film, fx 'Pizza King' og senest Jesper Troelstrups prisvindende kortfilm om de svære kår for Irakiske asylbørns venskaber 'På Flugt'. Hun har også spillet teater inden for de fleste genrer i Danmark, men fik aldrig de store roller, hun havde talentet til – bortset fra hendes uforlignelige Leyla i Absolut Forums interaktive teaterforestilling "Vi skal alle sammen være her". Den turnerede landet tyndt og engagerede bl.a. tusinder af sprogskoleelever i integrationens mange perspektiver.

De seneste år har hun delt ud af sin viden og sin kærlighed til især børn og kvinder i Verdenskulturcenteret på Nørre Allé, hvor hun har arbejdet som kulturansvarlig.

Siham elskede og var elsket af mange. Ved hendes begravelse sørgede mennesker af alle religioner, hudfarver, aldre og kulturer. Kunne vi alle være så rummelige, havde vi ingen integrationsproblemer i Danmark.

Siham levede et rigt liv, hun var usædvanlig smuk – især fordi hun var et fantastisk kærligt, gavmildt, positivt og uselvsk menneske med en næsten himmelsk kraft. Siham var ikke færdig med at leve eller med at være kunstner, og vi var mange, der slet ikke var færdige med Siham – det bliver man aldrig, og det bliver urimeligt hårdt, især for hendes nærmeste, at undvære hende.

Det var en velsignet gave at kende hende, og hun vil blive savnet og husket for evigt. Æret være Sihams minde.

Dorte Højsted, skuespiller

TIL LEJE I CHOKOLADEFABRIKKEN

(Tidl. Dansens Hus)

PRODUKTIONS- OG PRØVELOKALER

Med udsigt over Nørrebroparken. 20-25 m² kontor + 45 m² fælles opholdsareal med stor lys køkken og mødelokaler + 2 stk. 50m² prøverum. Leje kr. 7500 pr. mnd. inkl. el og varme - 3 mnd. Depositum.

Kontakt Chokoladefabrikken

Carl van Webber 35 36 36 89

SCENEKUNSTENS UDVIKLINGSCENTER

Odsherred Teaterskole

KOM MED FORSLAG TIL KURSER – ELLER KOM HEROP OG ARBEJD MED DIT/JERES EGET PROJEKT

(DET BEHØVER IKKE AT KOSTER MERE END KR. 50,-)

21.09 - 25.09 **PERSONINSTRUKTION** V./ VIBEKE WREDE, PRIS: 2.500.-

19.10 - 23.10 **VIEWPOINTS 1** V./ CAROLINE MCSWEENEY, PRIS: 2.500

26.10 - 28.10 **DUBBING 1** V./ LARS THIESGAARD, PRIS: 3.200.-

02.11 - 04.11 **MAGI OG TRYLLERI** V./ BAKKENS PJERROT, PRIS: 1.500.-

02.11 - 04.11 **INTRO TIL FORUMTEATER 1** V./ HENRIK LAUGE & STEEN HAAKON PRIS: 1.500.-

09.11 - 13.11 **BRECHT - SANG OG FORTOLKNING** V./ SONJA KEHLER, PRIS: KR. 2.500.-

13.11 - 15.11 **IBSEN - FRA TEKST TIL GULV** V./ BENTE KONGSBØL, PRIS: 1.500.-

23.11 - 25.11 **DUBBING 2** V./ LARS THIESGAARD, PRIS: 3.200.-

30.11 - 04.12 **VIEWPOINTS 2** / COMPOSITION V./ CAROLINE MCSWEENEY, PRIS: 2.500.-

13.01 - 14.01 **NEUTRAL MASK** V./ TROELS HAGEN FINDSEN, KATRINA BUGAJ, PRIS: 1000.-

18.01 - 20.01 **JOKERROLLEN I FORUMTEATER 2** V./ HENRIK LAUGE & STEEN HAAKON PRIS: 1.500.-

VI HJÆLPER MED FINANSIERING, JOBCENTER M.M.
WWW.NYSCENEKUNST.DK

LEJLIGHED I SPANIEN

Lejlighed til leje i Spanien (Almuñécar, 80 km øst for Malaga) i perioden 15. december 2009 til 15. april 2010. 2 værelser m. 4 sovepladser, køkken, bad, stor altan lige ud til Middelhavet. 1.000 kr. pr. uge (Påskén dog 2.000 kr.) plus 3 Euro pr. dag for gas/lys.

Henvendelse:

Grethe Mogensen

32 53 92 16/20 16 98 97, eller

e-mail: grethemogensen@mail.dk

TIDENS TAND: SKYGGEN

CAY KRISTIANSEN, ERIK KÜHNNAU, GRETHE MOGENSEN, TROELS MUNK, EBBA NØRAGER, HENNING PALNER OG SØREN STEEN VIDEREFØRER SIDSTE SÆSONS SUCCES, BENT HALLERS "SKYGGEN", I KULTURCENTRET ASSISTENS, KAPELVEJ 4, I KØBENHAVN.

SPILLEPERIODE: 6.-31.OKTOBER

INSTRUKTION BENT CONRADI.

NY PROLOG LÆSES AF BAARD OWE OG SOM "GÆSTEN" EDITH GUILLAUME.

SPILLETIDSPUNKTER PÅ TEATRETS
HJEMMESIDE: **WWW.TEATRETTIDENSTAND.DK**

ACT INC.

ACTORS IN BUSINESS

søger skuespillere i Jylland til kommunikationstræning!

Læs mere på actinc.dk

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad, vaskemaskine og Internet. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: Rasmus Munch / munch.rasmus@gmail.com

DANSEREN SOM ENTREPRENØR

Et 60 timers kursus for dansere i administration og ledelse samt Danmarks kulturelle landskab
Danserens rolle som kunstner og formidler er hele tiden i forandring. For at kunne indgå som spydspids og innovatør, har man brug for at kunne kommunikere og lede forskellige projekter i forskellige situationer. Dette kursus vil give dig redskaberne til at søsætte og styre dine egne kunstneriske projekter. Se mere på: <http://efterudd.tilde.dk/index.php?id=ks&ks=142>

Skolen for Moderne Dans / Danseformidler Uddannelse

SOMMERHUS NÆR SKAGEN UDLEJES

Totalrenoveret husmandssted på 124 m², ligger ud til åbne marker og 2 km fra vandet udlejes på ugebasis. Brændeovne / vaskemaskine og tørretumbler.
Pris kr. 3.000,- pr. uge **inkl. forbrug.**

Henvendelse:

Torben Sekov. Tlf.: 40 11 60 46

ÅBEN CASTING

Filminstruktøren Manyar Pawani (bla. kendt for filmen "Himlen Falder") inviterer hermed til casting på sin nye film.

Kig ind på hans hjemmeside.

www.klartiloptagelse.dk og se hvordan du tilmelder dig.

Hjemmesiden åbner officielt 1. september, men du kan allerede nu tilmelde dig nyhedsbrev.

SCENELIV

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt.
Oplag: 3300 eks. -
Abonnement: 425 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund, Sankt Knuds Vej 26,
1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59, man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard, Katja Holm (ansv.).
Tryk: KLF Grafisk Hus. Grafisk design: bilgrav-bilgrav.

ANNONCEPRISER & FORMATER (B x H)

Helside annonce	(170 x 270)	kr. 9.000
2/3 side annonce	(170 x 192)	kr. 6.000
1/2 side annonce	(170 x 133)	kr. 5.000
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 2.000
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 600
Medlemsannoncer	(112 x 30)	kr. 300

Annoncemateriale skal afleveres reproklart, digitalt på CD eller mail i pdf-format. Alle priser tillægges moms og evt. farvetillæg.
Særlige annonceønsker: Kontakt Tine Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2009/10

Katja Holm (formand), Laura Bro, Julie Carlsen, Peder Dahlgård, Christian Damsgaard, Charlotte Fich, Mette Frank (suppleant), Rasmus Hammerich, Lars Hunniche (orlov), Ole Jacobsen (suppleant), Laura Kold, Lars Lippert, Johannes Mannov, Hassan Preisler, Ina-Miriam Rosenbaum, Jacob Stage, Pernille Sørensen

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Direktør: Mikael Waldorff
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen,
Regnskabsfører: Heidi Holm Madsen
Juridiske konsulenter: Maj Hagstrøm og Nanna Klingsholm
Forbundsjurister: Berit Lassen (orlov), Magnus Homann Poulsen og Charlotte Olsen
Socialkonsulent: Nanna Møller,
It-manager: Sengül Kaya (orlov)
Kursus- og Legatsekretær: Karin Iversen
Sekretær for formand og direktør: Tine Fangel
Omstilling/Sekretær: Hanne Arlund

FILMEX' SEKRETARIAT

Sven Kromann-Rasmussen, Jette Rydder og Kristine Staffeldt

ORLOV FRA BESTYRELSEN

LARS HUNNICHE HAR ØNSKET ORLOV FRA BESTYRELSESARBEJDET I DSF OG ARBEJDET I DSF'S OPERAUDVALG FREM TIL NYTÅR.

RUNDE FØDSELSDAGE

SEPTEMBER

Andrey Sallyman, 80 år 9. september

Sidse Berit Kvorning, 60 år 14. september

Kristian Boland, 50 år 25. september

Peter Zhelder, 50 år 25. september

OKTOBER

Liselotte Krogager, 50 år 1. oktober

NY TEATERCHEF

Teatret **SVALEGANGEN** i Århus søger **NY TEATERCHEF** fra april 2010, da vores nuværende chef gennem mange år ønsker at skifte spor.

Som ny teaterchef skal du fastholde den anerkendelse, som vores nuværende chef har opnået. Samtidig er det en selvfølge, at du er kunstnerisk nytænkende og lever op til Svalegangens vision: At tiltrække både yngre og modne tilskuere og sætte et nyt perspektiv på deres tilværelse ved at udfordre de rigtige meninger og fylde kendte teaterformer med magi og overraskelse.

LIGELEDES SKAL DU HAVE

- » blik for det tidsaktuelle og vælge et repertoire, der fastholder teatrets høje kunstneriske niveau.
- » antennerne ude og samarbejde med andre teatre, kulturinstitutioner og talentfulde grupper.
- » flair for det politiske og være med til at sætte dagsordenen i det kulturpolitiske spil.
- » evne til at lede og opretholde det gode arbejdsmiljø for såvel fastansatte medarbejdere som den skiftende kunstneriske stab.
- » solid erfaring med økonomistyring.

Læs hele stillingsopslaget på
WWW.SVALEGANGEN.DK

Ansøgningsfrist **21. SEPTEMBER 2009 KL. 12.00**. Samtaler forventes at finde sted i **UGE 41**. Send ansøgningen til bestyrelsens formand Erik Farmann, Korshøjen 11, 8240 Risskov / ef@journalisthøjskolen.dk. Yderligere oplysninger hos bestyrelsens formand på tlf.: 5120 7993.

I 2008 producerede Svalegangen 6 forestillinger, heraf 4 til turné, og præsenterede desuden 8 gæstespil, dukketeaterforestillinger og en række mindre arrangementer. Publikumsstallet var 25.000. Ud over teaterchefen er der pt. 21 ansatte, mens 40-50 kunstnere årligt er tilknyttet teatret. Budgettet for sæson 2008/09 er knap 15 mio. kr.

OKTOBER DEADLINE: 14. SEPTEMBER

LIVET SOM SELVSTÆNDIG – ER DET NOGET FOR MIG

SÅDAN ER DER NOK EN DEL SCENEKUNSTNERE, DER TÆNKER ENGANG I MELLEM. FOR NOGLE KAN DET VÆRE DEN RIGTIGE VEJ AT GÅ, FOR ANDRE IKKE. OG DET ER I HVERT FALD VIGTIGT AT KENDE KONSEKVENSER OG FALDGRUBER, F.EKS. I FORHOLD TIL DAGPENGESER, FØR MAN KASTER SIG UD I DET.

TEMA OM SELVSTÆNDIG VIRKSOMHED I NÆSTE NUMMER.

100 DAGE OG HVA' SÅ?

"For alt i livet, som blev dig givet er lys og mørke i sammenspil
Og har du povet
Og har du lovet
Og har du svigtet
Da var du til."

Sådan skriver Tom Kristensen i sit digt "Et Mannakorn". Det har altid betydet meget for mig, fordi det på alle tænkelige måder rummer essensen af det at være menneske – på godt og ondt.

Nu skal man ikke tro, at det er starten på en forsvarstale om alt det, jeg som formand ikke når. Sådan er det ikke!

Medierne og befolkningen rundt omkring i verden går i denne tid meget op i ledernes 100 dage. Hvad har de nået? Barack Obama bliver vurderet på sine første 100 dage, Lars Løkke Rasmussen på sine første. Den første tør jeg ikke sammenligne mig selv med, den sidste vil jeg ikke.

Og så har jeg dog alligevel snart rundet mine 100 dage som nyvalgt formand for Dansk Skuespillerforbund. Og hvad har jeg fået ud af dem? Hvad er der sket? Det synes jeg, I har krav på en tilbagemelding om.

Lad det være sagt med det samme: Der har været mange ting at sætte sig ind i. Arbejdsgange, procedurer, aftaler, lovgivning ... ja jeg kunne blive ved. Det er en stor og interessant mundfuld. Og så har jeg alligevel fået noget fra hånden.

Som det første har jeg iværksat en undersøgelse af egne-teatrenes situation. Det er ikke nogen hemmelighed, at med den ændrede refusionsordning og med den ændrede billettilskud, er teatrene pressede. Jeg har tænkt mig at iværksætte yderligere en række undersøgelser af forskellige områder fremover; jeg mener, hvad nytter det at udtale sig om dette og hint, hvis ikke det kan underbygges?

Og jeg har udtalt mig om dette og hint: netop om egne-teatrenes situation, om Talent 09's opfordring til vores medlemmer om at deltage, om den ændrede beskatning af royalties, som jeg finder fuldstændig ude af proportion – og en fejl, ganske enkelt. Om Pia Kjærsgaards kulturminister-ambitioner i agurketiden. Og senest i Jyllandsposten, hvor en journalist hævder, at kunstnere ikke skal udtale sig om andet end deres kunst. Dette er jeg naturligvis uenig i.

Jeg har været til møde med en del kulturordførere inden for de politiske partier, for igen at gøre opmærksom på at film og scenekunst ikke er en niche i det danske samfund, men en uundværlig del af samfundet, og at det koster penge. Til gengæld får man i samfundet uendelig meget for uendelig få 'håndører'.

Og så forsøger jeg at få stablet et samarbejde på benene med FTF, som er den paraplyorganisation som DSF befinder sig under sammen med en masse andre fagforbund. Jeg tror, vi kan bruge FTF bedre end vi hidtil har gjort. Det er en stærk organisation vi vil kunne få meget glæde af på længere sigt.

På de indre linjer har bestyrelsen velvilligt godkendt en næstformand som en sparringspartner for mig. Rasmus Hammerich, som har siddet i bestyrelsen i nogle år, er blevet valgt. Jeg tror, at det er væsentligt at formanden har en sparringspartner. Det er det vel for os alle.

Sidst men ikke mindst har jeg i efteråret planlagt en 'Danmarksturne', hvor jeg kommer rundt i landet og taler med medlemmer. Jeg forsøger at komme rundt til så mange teatre som muligt for at høre ideer, tanker om forbundet, skepsis osv.

Jeg vil gerne invitere til, at de af jer, der ikke lige nu arbejder på et teater, også kommer med, når jeg er i jeres del af landet. Ring til forbundet og få at vide, hvor jeg befinder mig og hvornår.

Det er klart at jeg bliver bedømt på, om jeg får udrettet noget, og det er kun rimeligt. Nu er der gået over 100 dage, og jeg synes i al beskedenhed selv, at jeg har nået en del. Jeg har lovet, nu skal der voves – men forhåbentlig ikke svigtes. Og jeg er alligevel til. ■

Katja Holm,
formand for Dansk Skuespillerforbund

SEBASTIANS MUSICAL

JERNBYRD

- sagaen om Danmarks sidste vikinger

MED:

LOUISE FRIBO,
HENRIK LAUNBJERG,
GITTE NAUR, MAX HANSEN,
SIMON NØIERS,
MORTEN ROSE,
LISA M. BENTZEN
OG MANGE FLERE.

INSTRUKTION:

SEBASTIAN

KAPELMESTER:

JAKOB GROVE MADSEN

SCENOGRAFI:

CATIA HAUBERG ENGEL

KOREOGRAF:

JEANETTE BINDERUP-SCHULTZ

Se også i den kommende sæson

taastrup-teater.dk